

Ősbemutató Pécssett (2017. szeptember 7.) – Tillai Aurél: „Reformáció” - kantáta

Két kiváló fiatal művész (az építész Szabó Levente és a grafikus Polgárdi Ákos) a budapesti Kálvin tér legforgalmasabb helyein a burkolat köveire a lutheri tételek száma szerint 95 idézetet vésetett a legnagyobb reformátorainktól (Luther, Kálvin és nagy társaik). Vallomásaikkal „párban” magyar művészek gondolatait is szerepeltették (Szenczi Molnár Alberttől Móricz Zsigmondon át a legmodernebbekig).

Az volt a szándékuk, hogy a reformáció 500. évfordulóján ne csupán a szakmabeliek, hanem a hívő vagy felekezetekhez nem tartozó lakók és turisták is megálljanak egy pillanatra, amíg elolvassák eleink – kortársaink bölcsességeit és igazságait.

Igen találó módon a Kálvin téri villamosmegállóban (az 1. számú kövön) a híres lutheri mondat hívja föl a figyelmet: „Itt állok, másként nem tehetek.”

Sokunk számára mindmáig élmény Mendelssohn híres „Reformáció” – szimfóniája; ugyanolyan ünnepélyesen hathat ránk, mint a budapesti idézet-sorozat.

Nem véletlen, hogy a többek között Weiner Leó-, Liszt- és Kossuth-díjjal kitüntetett professzor emeritus Tillai Aurél legújabb művének, a „Reformáció” – kantátának a középpontjában is az „Erős vár a mi Istenünk” – himnusz áll!

E csodálatos szöveg mintha visszatükrözné a zeneszerző hajdani konfirmációs igéjét a Rómaiakhoz írott páli levélből: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?”

A lutheri korál mottójának, vezérfonalának is beillő vallomás meghatározta Tillai Aurél „Reformáció” – kantátájának felépítését, strukturális rendjét: a baritonszólóra, vegyes karra és szimfonikus zenekarra írt zeneműben a lutheri himnusz versszakai közé ékelődnek a 16. századi közösségi – liturgikus énekeink; így válik fontossá a variációs, illetve a három - epizódos rondóforma ötvözése egyetlen nagy egységgé.

Az istentiszteleti gyakorlatban megszokott gyülekezeti énekeink (az „Adj békét a mi időnkben...”, az „Isten nékem erőm, bizodalمام...” és a „Hogyha felindul az Isten...” – az utóbbi a hugenották harci zsoltáraként ismert) újjáteremtett környezetben szólaltak meg.

Az összekapcsolódó dallamok és az egymással tematikusan összefüggő szövegek mintha mindig is együvé tartoztak volna; ismét az eredeti jellegüket-jelentésüket hordozták, de a szerző által „kikevert” pompázatos színekben csillogtak.

Tillai Aurél ügyelt arra, hogy ezek az örök és felbecsülhetetlen értékű „kincseink” ne felejtődjenek el, hanem inkább a ma emberének érzelm- és gondolatvilágát gazdagítsák.

Lenyűgöző volt, ahogy a lutheri korál a kisebb zenekari motívumokból kibontakozott.

Csodálatosaknak – pihentetőeknek – megnyugtatóknak hatottak a nagyon szép átvezető-összekötő részek.

Az egyes énekek sorait néha meg-megszakították a finom hangzású hangszer-játékok, amelyek nemhogy megtörték volna, hanem inkább árnyalták, színezték, előkészítették a következő, már-már alig várt dallamokat, szöveg-gondolatokat.

Rendkívül ötletesen „osztott” a kórus és a bariton szólista az egyes versszakok egységein.

Ismét a szerzőt dicséri, hogy jó és magabiztos ízléssel választotta ki a megfelelő strófák szövegeit.

Különösen megkapó volt a 68. zsoltár („Hogyha felindul az Isten...”) tempóváltása, a szélesebb dinamikai skálán megszólalása, a temperamentuma, hogy aztán a szinte emlék-foszlányokkal búcsúzásból ismét megszólalhasson – immár győztes hangvétellel – a csodálatos lutheri himnusz. A minden szereplőt (szólistát, kórust, zenekart) mozgósító együttes a zárás előtt hangsúlyozottan emelte ki: „Az ige kőszájként megáll.” - mondatot; felemelő és magasztosan ünnepélyes hangzással bocsátotta útjára a hallgatókat a valóban méltó befejezés: „Miénk a menny örökre.”

Tillai Aurél hatalmas zeneszerző – utat járt be a „Reformáció” – kantátaig: a sokak által kedvelt és énekelt népdal – és zsoltárfeldolgozások, a „Pro pace”, a „Tüke-mise”, illetve más kiváló darabok szerzője ismét nagy ajándékkal lepte meg a mindenkori hallgatóságot: a „Reformáció” – kantáta szívet-lelket gyönyörködtető mű.

Dicséret és hála illeti a baritonszólót vállaló Bretz Gábort, a Fesztiválkórust (karigazgató Dobos László és Vass András), a karmester Bogányi Tibort, illetve az általa irányított Pannon Filharmonikusokat.

Mivel is köszönhetnénk meg az új mű-csodát Tillai Aurél zeneszerzőnknek, mint Luther híres vallomásaival:

„Kicsoda tudná megszámolni mindazt a jót, mellyel mindnyájan egyenként rendelkezünk?”
Gratulálunk, és további kedvet, erőt és egészséget kívánunk a munkához, az alkotásokhoz.